

Угорщина. Румунія

Лінки:

Угорщина 30-х років – <https://bit.ly/2Kbgl5H>

Револуція айстр – <https://bit.ly/3nxJ9UC>

Угорське пробудження – <https://bit.ly/35y7zXM>

Історія М. Горті – <https://bit.ly/35BSS67>

У Першій світовій війні Угорщина активно брала участь у бойових діях. Однак людські та значні матеріальні втрати виснажили країну вкрай, тому у політичних кулуарах народжуються ідеї стати Угорщині самостійною, відкласти зброю та припинити проливати кров.

*

У цих умовах на політичну арену виходить граф Міхай Карої. Він виступає за розлучення з Австрією та проголошення незалежності Угорщини. Палку ідею миру та самостійності підтримують інші політичні сили, формують Національну раду і розпочинають революцію проти імперського режиму.

Міхай Карої

*

Вранці 31 жовтня 1918 року озброєні натовпи з айстрами на одязі вирушили до королівського палацу. Армія не стала чинити спротиву революціонерам, а власники палацу нашвидкуруч зібралися й втекли.

31 жовтня 1918 року – початок революції айстр в Угорщині

*

Революція айстр тривала до 16 листопада. Саме цього дня імператор Карл Габсбург, не дуже цього бажаючи, змушений зректися престолу. Того ж дня Національна рада Угорщини під головуванням Міхая Карої проголошує колишнє королівство демократичною республікою.

*

Угорщина стає незалежною державою, а Карої - Тимчасовим Президентом.

*

Однак радість Міхая була недовгою. За ситуацією в Угорщині, як звір пантрує свою здобич, слідували російські більшовики. Вони розцінили революцію айстр як початок «світової пролетарської революції».

*

Майже миттєво у Москві формується Угорська комуністична партія. Очолює її Бела Кун. Перед новоствореною політичною силою поставлена мета — перебрати до своїх рук владу в Угорщині.

*

Тим часом Угорщина потерпає через серйозні внутрішні проблеми. Після війни економіку знатно лихоманить, закриваються підприємства, а робітники змушені шукати кращої долі деінде. Ситуацію ускладнює ще й ультиматум Антанти - віддати ласий шматочок своєї території новоствореним незалежним державам. Міхай Карої подає у відставку. А версію уряду 2.0 доручає створити соціал-демократам...

Бела Кун

*

Як виявилось, комуністи Угорщини були доволі комунікабельними і домовилися з соціал-демократами про об'єднання. Як результат, вони спільно формують новий уряд і 21 березня 1919 року проголошують Угорську радянську республіку. Карої у цей момент, мабуть, кусає лікті, шкодуючи про усунення від влади.

*Угорська радянська республіка проголошена **21 березня 1919 року***

*

Хоча лідер компартії Угорщини Бела Кун не очолив новоствореного уряду, у його руках були ниточки, за які він і надалі смикав своїх політичних маріонеток.

*

Угорські революціонери, вочевидь, фанатили від більшовицької Росії, оскільки розпочали відтворення суспільно-політичного ладу за її зразком. Армію назвали Червоною. Промисловість націоналізували, а на торгівлю запровадили монополію держави.

*

Зрозуміло, що така політика обурила заможних людей. І в країні розпочалися акції спротиву. Основну силу опору становила армія з адміралом Міклошем Горті у авангарді. Почувався він впевнено, оскільки за його спиною була надійна підтримка Антанти.

*

Під впливом зовнішніх обставин і внутрішнього опору у серпні 1919 року комуністична влада зазнала краху, не проіснувавши й п'яти місяців.

*

До влади приходить Міклош Горті, який відновлює у країні монархію. 1 березня 1920 року його проголошують регентом, тобто особою, яка замінює монарха через його відсутність або неможливість виконувати обов'язки. На руках у нього козири – можливість в екстремальних умовах розпускати Національні збори. А вже що розуміти під «екстремальними умовами», залежало від регента.

*

Паралельно до влади дуже хотів повернутися Карл I (IV) Габсбург, який зі своїми прихильниками і армією вчинив спробу державного перевороту. Та переворот недоперевернувся, й Карла заарештували та передали Антанті.

*

Горті продовжував гордо красуватися у кріслі регента з необмеженою владою. Однак вона поєднувалася зі збереженням парламенту і елементів парламентської демократії. Сумнівної, та все ж.

*

Угорщина – яскравий приклад бігуна, який активно стартував, але за десяток метрів вирішив повернутися до лінії старту. Маючи шанс втекти від авторитаризму і стати демократичною країною, Угорщина просто зійшла з дистанції.

*

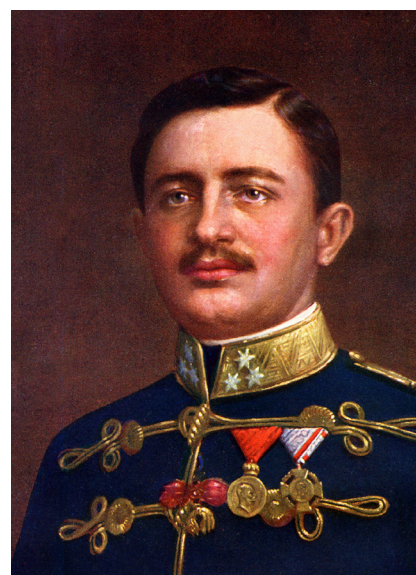
І це яскраво підкреслює зовнішня політика країни, адже її лідери мріяли про перегляд Версальсько-Вашингтонської системи. Тож коли на зорі 1930-х років виникає помітна постать Адольфа Гітлера, Будапешт поступово втягується у трясовину реваншистської політики Німеччини.

Міклош Горті

Плакат часів режиму Горті

Карл I (IV) Габсбург

*

Гортівський і гітлерівський режими порозумілися і спільно чинили акти агресії в Європі, жертвою яких стала і Закарпатська Україна у 1939 році.

*

Пліч-о-пліч вони стояли і в Другій світовій війні. Правління регента Угорщини завершилося наприкінці війни у 1944 році, а через два роки той помер.

Румунія

Тепер поговоримо про долю Румунії у міжвоєнний період, батьківщину колишнього тренера футбольного клубу “Шахтар”, а тепер наставника київського “Динамо”, Мірчі Луческу.

*

Перед війною Румунія була незалежною конституційною монархією, що вирізняло її з-поміж сусідів.

*

Хоча Румунія і вступила до Першої світової війни на боці союзу західноєвропейських держав, все ж значну частину її територій окупували війська Троїстого Союзу. Румунія втратила 10 відсотків населення та зазнала величезних фінансових збитків.

*

Однак складна економічна ситуація в країні стабілізувалася завдяки уникненню революційної зміни влади та інвестиціям Англії і Франції.

*

Основою політичного життя повоєнної Румунії залишалася Національно-Ліберальна партія. Внутрішнє і зовнішнє життя країни залежало від уряду, оскільки королю Фердинанду I було не до цього - він був зайнятий сімейними сварками і ще трохи - аграрними питаннями та оновленням армії.

*

Уряд Румунії намагався побудувати стосунки з Антантою за вигідною для себе схемою: ми – вам, а ви - нам. Так, румунський уряд допомагав у придушенні комуністичної влади в Угорщині і білогвардійцям у Росії.

*

За такі «послуги» Антанта віддячила сповна і за умовами Сен-Жерменського, Тріанонського та Нейїського договорів територія Румунії збільшилася удвічі. Румунія також закріпила за собою Трансильванію, Південну Добруджу і Буковину.

*

Завдяки такому розвитку подій здійснилася одвічна мрія держави - стати Великою Румунією.

*

Поряд із тим, що тішило Румунію, були і проблемні моменти. Наприклад, третину нової Румунії населяли національні меншини, і необхідно було якісно приєднати ці території до загального механізму країни.

*

Якщо порівнювати усі чотири держави, у складі яких жили українці в міжвоєнний період, у Румунії їм велося найгірше. Щодо національних меншин проводили політику асиміляції. Румунською мовою викладали предмети в усіх школах та правили служби у церкві.

*

Така політика дуже не подобалася українцям, тому в Бессарабії населення з симпатіями ставилося до комуністичних ідей.

*

Світова економічна криза спровокувала нову хвилю внутрішньополітичних конфліктів, уряди постійно змінювали один одного, що лише послаблювало країну.

*

У цих умовах владу перебирає колись принц, а з 1930 року вже король Кароль II та встановлює режим особистої диктатури.

Режим спирається на співпрацю з Німеччиною та профашистськими організаціями, такими як «Залізна гвардія».

Залізна гвардія – партія, заснована як «Легіон Архангела Михаїла» 1927 року.

Залізна гвардія — партія, заснована як «Легіон Архангела Михаїла» 1927 року.

*

У 1938 році Кароль II знищує демократичні надбаня країни, визначені Конституцією п'ятнадцятьма роками раніше, та впроваджує диктаторську нову Конституцію.

*

Такий режим довго не протримався. Уже через два роки під тиском генерала Іона Антонеску король зрікається престолу. Генерал проголошує себе кондуктором, тобто вождем, фюрером Румунії.

*

Запроваджений ним режим вирізнявся ще більш суворою диктатурою. Антонеску навіть уклав з союз Гітлером і Муссоліні, а пізніше вступив до Другої світової як гравець Троїстого пакту.

*

Таким чином, у міжвоєнний період Угорщина і Румунія перейшли зі світлої сторони на темну і відійшли від ідей створення демократичного суспільства, віддавши перевагу авторитаризму та диктатурі, і пізніше стали союзниками Гітлера у Другій світовій війні.

Кароль Кароль II

Залізна гвардія

Іон Антонеску

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМООПРАЦЮВАННЯ

1. Дайте відповідь на запитання: “Як розвивалися Угорщина і Румунія після завершення Першої світової війни”, скориставшись планом:

- Що змінилося?
- Як змінилося?
- Які наслідки це мало?

Зверніть увагу, що третє запитання передбачає ваші міркування.

2. Опрацюйте тезу: “Політичний лідер - ознака країни, яка дійсно прагне власної державності і зможе її відстояти”. Доберіть аргументи до цього твердження на прикладі Угорщини. Оформіть у вигляді тези — аргумент. Аргумент буде звучати переконливо, якщо ви спиратиметеся на конкретний історичний факт.

3. Проаналізуйте, чому в Румунії з усіх країн, до яких входили українські території, було найгірше відношення до українців?